

1 milyar dolar daha boşa gitti

Güven verici adımlar atılmayınca dolar satışıyla kurun ateşi sönmüyor. Merkez Bankası'nın döviz dizginlemek adına yaptığı hamle yine işe yaramadı. **Dolar kuru kısa sürede müdahaleden önceki seviyesine ulaştı.**

■ 'Faiz sebep' teorisine dayandırılan, ucuz TL ile ihracatı önkeleyen 'yeni ekonomik deneme' kuru patlattı. Merkez Bankası, TL'deki erimeyi göze alan modele karşın krize iki kez müdahale etmek zorunda kaldı. Son üç günde piyasaya 1.3 milyar dolarlık satış yapıldı. İlk müdahale 13.70 olan kuru 13.10'a düşürdü ancak sonra dolar 13.89'a ulaştı. Cuma günü ise 13.50 seviyesine düşse de 13.70'i yeniden aştı. Kur, Merkez'in hamlesinde önceki değerine dönerken Türkiye kendisine ait olmayan 1.3 milyar dolarlık rezervi de yitirmiş oldu. **S/5**

1.3 milyar dolar daha yakıldı kur kıpırdamadı

Dolar/TL geçtiğimiz hafta rekor kırarken Merkez Bankası 3 günde iki kez döviz satarak kura müdahale etti. Piyasaya göre, toplam müdahalenin 1.3 milyar dolar seviyesinde olduğu tahmin ediliyor. İlk müdahalede 13.70 olan dolar kuru 13.10'na düştü. Ancak Cuma günü yükselişini sürdürerek 13.89'a çıkan kur ikinci müdahale sonrası tekrar 13.50'ye kadar gevşese de ilk müdahale seviyesine geri çıktı. Ekonomistler bu girişimi boşa yakılan rezerv olarak gördü. Albayrak döneminde de arka kapıdan 128 milyar dolar kuru terbiye için kullanılmıştı.

Merkez Bankası 7 yıl sonra ilk kez doğrudan müdahale ederek döviz satışı gerçekleştirdi. Piyasaya göre toplam müdahalenin 1.3 milyar dolar seviyesinde olduğu tahmin ediliyor.

'YÜKSEK KUR İHRACATÇIYI KORKUTUYOR'

Kurdaki yükseliş durmadan fiyat değişimine neden olduğu için öngörülebilir ticaret yapılmasını sektöre uğrattı. **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçvan**, sadece dövizle bağlı bir ihracat modeli geliştirilmesinin gerçekçi ve kalıcı olmadığını vurgulayarak "İşin temelinde finansal istikrar oluşturup öngörülebilir bir iş dünyası yaratmak gerekiyor. Sadece kur tarafından baktığımızda tedarik, finansman ve yatırım kalitesinde ypranma riski var. Enflasyon geçreği bırakın yatırım yapmayı sızı işletme sermayesini korumaya yönlendiriyor. Bu durumda işletme sermayesi ihtiyacı çıkıyor. Sız motive de olsanız yatırımlar ikinci planda kalıyor" şeklinde konuştu. Bloomberg HT'ye konuşan Bahçvan "Sadece dövizle bağlı bir ihracat geliştirme modeli gerçekçi de değil kalıcı da değil. Enflasyon geçreği sızı bırakın yatırım yapmayı işletme sermayesini korumaya yönlendiriyor. Bu durumda işletme sermayesi ihtiyacı çıkıyor. Sız motive de olsanız yatırımlar ikinci planda kalıyor. Üretici enflasyonu bu kadar yüksek olunca aşağıya yansıma riskini de beraberinde getiriyor" dedi.

TL ekonomi yönetiminin yanlış kararları doğrultusunda son yılların en değersiz para birimi oldu. Kur karşısında sürekli değer kaybeden TL her gün yeni bir rekora imza atıyor. Merkez Bankası'nın üst üste yaptığı faiz indirimleri ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın faiz hassasiyetini her dile getirdiğinde piyasalara olumsuzluk hakim oluyor. Merkez Bankası bu hafta Türk lirasının değer kaybı devam ederken iki kez döviz satarak piyasaya müdahale etti. Çarşamba günü 13.70 seviyesine çıkan kura Merkez Bankası 7 yıl sonra ilk kez doğrudan müdahale ederek döviz satışı gerçekleştirdi. Piyasaya göre Merkez Bankası'nın

7 yıl sonra gelen ilk müdahalesinde işlem büyüklüğü spot ve vadeli piyasa toplamında yaklaşık 1 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor. Çarşamba günkü müdahale sonrası 13.10 seviyesine gerileyen kur aynı gün tekrar 13.30 çıkarak sınırlı etki yarattı. İlk müdahalenin etkisi kısa sürdü dolar/TL kuru tekrar 13.89 seviyesini test etti. Cuma günü yükselişini sürdüren kura Merkez'den ikinci bir doğrudan müdahale yapıldı. TCMB "Döviz kurlarında görülen sağlıksız fiyat oluşumları nedeniyle piyasaya satım yönünde doğrudan müdahale edilmektedir" açıklamasında bulundu. Gün içinde 13.89'a kadar yükselmiş olan dolar/TL kuru,

açıklamanın ardından 13.48 seviyesine geriledi. Ardından yeniden yükselişe geçen dolar, 13.70 seviyesinde seyretti. Kurun müdahaleden önceki seviyede kalması ekonomistler tarafından boşa yakılan rezerv olarak görüldü. Merkez Bankası'nın 3 günde yaptığı ikinci müdahalede spot piyasadaki doğrudan satış büyüklüğünün yaklaşık 300 milyon dolar tutarında olduğu tahmin ediliyor. Bloomberg HT'ye göre, toplam müdahalenin 1.3 milyar dolar seviyesinde olduğu tahmin ediliyor. Eski bakan Berat Albayrak döneminde de arka kapıdan 128 milyar dolar kuru terbiye için kullanılmıştı. **-EKONOMİ SERVİSİ**

IMF'DEN 'ENFLASYON BEKLENTİLERİ ÇIPASINI KAYBEDEBİLİR' UYARISI

TÜİK'in açıkladığı 3 yılın zirvesine çıkan enflasyonun ardından Uluslararası Para Fonu (IMF), Türkiye'de gevşetilen para politikasıyla birlikte enflasyon beklentilerinin çipasını kaybetme ihtimaline dikkat çekti. ABD başta olmak üzere artan enflasyonist baskılara ve Omicron varyantının sebep olduğu belirsizliklere işaret ederek, ABD para politikasının enflasyon risklerine daha fazla odaklanması gerektiğini belirtti. IMF, Türkiye'nin ise istisna teşkil ettiğini, 'yükselen enflasyona rağmen gevşetilen para politikasıyla birlikte' enflasyon beklentilerinin çipasını kaybetme ihtimalinin belirlediğini belirtti. IMF'den yapılan açıklamada çekirdek enflasyonun artışıyla artan talep, tedarik sürecinde yaşanan sıkıntılar ve ücret baskıları gibi birçok sebebin yattığı ifade edildi.

'MERKEZ TEKNİK OLARAK İFLAS ETMİŞ OLACAK'

İYİ Parti Kalkınma Politikaları Başkanı Ümit Özlale, doların 13,56 liranın üstüne çıkması halinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) öz kaynaklarının eksiye düşeceğini belirterek, "Döviz kuru böyle giderse 2022 başında TCMB, Türk Ticaret Kanunu'na göre borca batık bir şirket olarak değerlendirilecek ve Merkez Bankası literatürüne göre de teknik olarak iflas etmiş olacak. Bildiğiniz gibi TCMB, anonim şirket. Uzun zamandır da en fazla kurumlara vergisi veren şirketlerin başında geliyor. Yine bildiğiniz gibi TCMB yönetimi, son senelerde döviz rezervlerini eritmede sınır tanımıyor" dedi. Özlale, yaptığı açıklamada, döviz kurundaki yükselişe ve bu yükselişin TCMB'nin öz kaynaklarına yaptığı etkiye dikkat çekerek Mevcut durumda TCMB'nin net rezervleri -43 milyar dolar seviyesinde. 19 Kasım 2021 itibarıyla swap yükümlülüklerinden kaynaklı kur farkını bilançoaya eklediğimizde, yabancı para (YP) dinsinden aktif ve pasif farkı 138 milyar TL'ye düşüyor. Yani büyük bir sorun yok gibi. 19 Kasım'da dolar kuru 11,05 TL'ydi, bugün ise 13,43 TL. Kaba bir hesapla dolar 13,56 TL seviyesinde olursa ki an meselesi, aktif pasif farkı sıfırlanıyor. Bunun üstünde bir kur artışında ise MB'nin öz kaynakları eksiye düşüyor. Türk Ticaret Kanunu (TTK) 376. maddeye göre; öz kaynakları eksiye düşen bir şirket, borca batık bir şirket olarak nitelendiriliyor. Yani kur 13,56'nın üstüne çıkarsa bu ülkenin Merkez Bankası, yine bu ülkenin Ticaret Kanunu'na göre borca batık bir şirket konumuna geliyor" şeklinde konuştu.

Umutsuzluğa "kafa atan" gençlik

Kale Grubu Başkanı ve CE-O'su **Zeynep Bodur Okyay**, 2 Aralık'ta dağıtılan "**İbrahim Bodur Sosyal Girişimcilik Ödülü**" öncesinde buluştuğumuzda, dolar kuru ve fiyatlardaki hızlı yükselişe ilişkin gözlemini paylaşıyor.

15 yaşındaki oğlunun bu yıl İzmir'de yatılı bir okulda lise öğrenimine başladığını belirten Bodur Okyay, "**Fiyat artışlarını, döviz kurlarını çok yakın takip ediyor. Çocuklar erken politikleşiyorlar**" diyor.

Sanayicinin de, işçinin de çocuğu geleceğinden kaygı duyuyor...

***

Çok daha uç bir olaya tanık oluyorum. O'nun babası profesör bir ahababım, İngiltere'de ve Amerika'da hukuk ve mühendislik alanında en iyi üniversitelerden mezun, akıl küpü evlatlarını geçen gün **ruh hastalıkları tedavisi için evinden ambulansla aldırıyorlar.**

Hastaneye gitmeden önceki gece benimle ekonomi yönetimine ilişkin kaygısını paylaşmış, yüksek seviyede korkularını dile getirmişti. Aktardığım olayın tekil bir örnek olduğunu düşünmüyorum.

Gençlerin gelecek kaygısı, ciddi ciddi toplum sağlığı sorununa dönüşme potansiyeli taşıyor.

***

Bir insanın, başka bir insanın ilacı olduğunu söyleyen **Bodur Okyay**, gençliğin iş ve aş ihtiyacı ile toplumsal sorunların çözümünü arasında köprü kuran "**sosyal girişimcilik**" destekliyor.

Gençler arasında artan ilgiyi de şöyle açıklıyor:

"Sosyal girişimcilik ödül programımıza başvuru sayısı 5 yılda 3 kat arttı. Kendisine verilenlerle yetinmeyerek daha iyi bir dünyada yaşamak isteyen, geleceği şekillendirmeye soyunan çoğu da genç olan bu insanlara ilham vermek, yürüdükleri yolda ellerinden tutup cesaretlendirmek, toplumda görünür olmalarını sağlamak için maratona çıktık."

***

Bodur Okyay, Anadolu **sana-yisinin** öncü isimlerinden 5 yıl önce hayata veda eden babası **İbrahim Bodur'u anarken "Doğduğu topraklara değer katmaya çalıştı. O nedenle de başlatacağımız ödül programının yaşayan bir şey olmasını istedim"** diye de ekliyor.

***

Kale Grubu; Boğaziçi Üniversitesi İş İnsanları Derneği (BRM) Boğaziçi Yaşam Eğitim Merkezi (BÜYEM) işbirliği ile "**Dünyaya İyi Bakanlar Akademisi**" kurmuş, 2022'de de bu proje uygulanmaya başlayacak.

Anadolu'daki üniversitelerde gençlere sosyal girişimcilik eğitimi verecekler.

Sosyal yarar sağlayan, sürdürülebilir ve gelir getiren iş modelleri nasıl üretilir? Bunu öğretecekler.

Şimdiye kadar yansı İstanbul'dan olmak üzere Türkiye'nin her yerinden başvuru almışlar.

Amaçları gelecek yıl düzenleyecekleri sosyal girişimcilik ödül programına, 150 yeni sosyal girişimci adayını katmak.

***

Geçen yıl ödül programına 282

başvuru yapılırken, bu yıl sayı 317'ye yükselmiş.

2021'de elemelere kalan 17 projeden ödül alan 4 girişime 50 biner TL ödül verdiler.

Her biri; ülkenin potansiyelini, kurumsal kapasiteyi, halkın ihtiyacını ve problemlerin çözüm yollarını gösteriyor.

***

Ödül programına başvuran girişimlerin neredeyse yarısı (178'i) 18-25 yaş arası gençlerden gelmiş.

Gençler kategorisinde ödülü, 2018 yılında Sabancı Üniversitesi öğrencilerinin kurduğu "**Kadınların Elinden**" girişimi aldı.

Üniversiteli gençler; 400'e yakın kadın üreticinin doğal ve organik ürününü, fiziksel ve online platformlar vasıtasıyla büyük pazarlara açıyorlar.

***

Kazanan projeler, COP26 İklim Zirvesi ile güncellenen "**döngüsel ekonomi**" kodlarıyla uyumlu.

Atık giysileri yenileyerek satılabilir ürün haline getiren, sırafını azaltarak ülke kaynaklarının verimli kullanımına katkı sağlayan projeler...

"Rekabet gücü azaltılmamalı"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclis Başkanı da olan Bodur Okyay ile kur-faiz-enflasyon fırtınası-na da konuştuk.

"**Enflasyonla keskinlikle mücadele edilmesi gerekir. Rekabet gücünü azaltacak adımlardan kaçınılmalıdır**" diyerek İtalya'da "**devalüasyon**" yol açan "**ihracatı destekleyen kur**" deneyimini hatırlatıyor.

Sanayicilerin dövizin şahlandığı şu günlerde hangi kaygıları taşıdığını soruyorum, şu başlığı öne çıkarıyor.

Öngörülebilirlik: Bu şu demek; dolar kaç TL olacak, bütçe yaparken enflasyon oranı olarak neyi baz alacaklar, faizi yüzde 15 mi, yüzde 25' den mi hesaplayacaklar, enerjiden-hammaddeye girdi maliyetleri ne olacak?

Bodur Okyay, "**Yatırım yaptığınızda kendinizi 9-10 yıl bağlayacak-**

sınız, çalışmanızı kilitleyecek-

siniz. Önümüzü görmek isteriz" diyor.

Stabilite: Ortak akılla oluşan bütünleşik ekonomi politikalarına güven eksikliği karar almayı zorlaştırıyor.

Yatırım iklimi: Bu çok geniş bir konu. Hukukun işleyişinden, vergi, teşvik, faiz, kur, fiyat istikrar dengelerinin hepsini kapsıyor.

İkinci sorum: **Türkiye'nin varlıklarını ucuz satılıyor mu?**

Bodur Okyay'ın yüzü düşüyor: "**Sanayici fabrikasını ucuz satmaz, yabancılara işbirliği olabilir**" diyor.

Asıl kaygıyı ben söyleyeyim: Enflasyon yükselirken, işsizliğin de artması. İktisatçılar buna "**stagflasyon**" diyor...

Türkçesi; arabayı 5'inci vitese takıp duvara karşı sürmek.

Bu kadar yoksulluk varken çöp dağlarına yer yok!

Sosyal Girişimcilik Ödül Programı'nın "**Erken Aşama Kategorisi**" nde; moda dünyasında "**satıştan çekilen ürünleri satılabilir**" hale getirecek yenileyen Nivogo firması seçildi.

Arnas Akbaş ve Ali Cem Yücedağ tarafından Şubat 2021'de kurulan firma; müşteri iadesi, defolu ürün, üretim hatası, teşhir ürünlerini yenileyerek, pazara sunuyor.

Boyner Grubu da bu ürünleri mağazalarında satıyor.

***

8 Kasım tarihli tr-euro-news.com'da Fransız haber ajansı AFP'den alıntılanan bir haber: Dünyanın çeşitli yerlerinden Şili'deki Atacama Çölü'ne

Atacama Çölü'ne atılan 39 bin ton giysi.

atılan 39 bin ton atık, giysi tepesi oluşturdu.

Ve de çocukları palatossuz, çorapsız bırakan kapitalizm çöplüğünün resmi...

***

Döngüsel ekonominin bir başka örneği; "**İş Birliği Kategorisi**" nde, "**Fazla Gıda&Gıda Kurtarma Derneği**" girişimine verildi.

Yılda 7.7 milyon tona ulaşan gıda atığı kaynaklı karbon salımını yüzde 50 oranında azaltmak amacıyla kurulan bir sosyal girişim işbirliği....

***

İktidar, özel sektör ve kamu idareleriyle yürüttükleri farklı projelerle, gıda başına yönelik vergi kolaylığı ve ayda 1 milyondan fazla ihtiyaç sahibine düzenli başışın gerçekleşmesine liderlik

yapıyorlar.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), MIT Solve, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) gibi küresel kurumların desteğiyle; 19 bin ton gıdayı kurtarmışken, 63 bin ton karbon salımı ve 72 milyar litre su kaybının önüne geçmişler.

***

Migros, Metro, Kipa gibi zincir marketlerle; Pınar, Uludağ gibi gıda ve içecek firmalarıyla, Maritim ve Regnum gibi turistik tesisler de bu girişime destek veriyor.

FASONCU MU OLACAĞIZ?

Mevcut kapitalist sistemden vazgeçmeyerek faiz indirimi söylemleri ve eylemleriyle TL'nin neden zayıflatıldığı her geçen gün biraz daha netlik kazanıyor. İktidardaki siyasiler yaptıkları açıklamalarda tek dertlerinin "ihracat" olduğunu açıkça belirterek ülkemizi Batılı ülkelerin fasoncusu yapmaya çalışıyorlar. Ekonomi uzmanları, uygulanan bu politikayla insanımızın "ucuz iş gücü", doların ise "milli paramız" haline dönüşebileceği konusunda uyarıyor

Asgari ücret eriyip gitti

Bu yılın başında 7.43 lira olan dolar, siyasilerin uyguladıkları yanlış politikalar neticesinde 14 liraya kadar yükseldi. 1 Ocak'ta 380 dolar olan asgari ücret, bugün 202 dolara kadar geriledi. İktidardaki siyasiler, doların TL karşısında değerinin yükselmelerinden dolayı gerçekleşen ihracat artışını büyük bir başarı olarak ifade ederken, asgari ücret örneğinde olduğu gibi vatandaşların alım gücünün eriyip gitmesini görmezden geldi.

Erdoğan: Tek derdimiz ihracat

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ekonomi politikalarının yatırım, üretim, istihdam ve ihracat üzerine kurulu olduğunu belirterek, "Bizim tek derdimiz var ihracat, ihracat, ihracat. Ve bunu başaracağız" dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan geçtiğimiz hafta bir toplantıda da düşük faiz politikasındaki kararlılığını ve ekonomide yeni yol haritasını anlatmıştı. Erdoğan, "Ekonominin 4 sacayağı bulunuyor. Bunlar; enflasyon, ihracat, faiz ve üretim. Altı aylık bir süreç öngörüyoruz. Üretimle yabancı yatırımcıların dikkatini çekeceğiz. Çin böyle büyümüş. Biz onlardan daha avantajlıyız. Biz pazara daha yakınız" ifadelerini kullanmıştı. • 7'DE

7'DE

MURAT ÇABAS / ANALİZ HABER

Çin bu modeli 2013'te bıraktı

Hâlbuki Çin, 5 Mart 2013 tarihinde gerçekleştirdiği Ulusal Halk Kongresi'nde kendilerini Batı'nın fasoncusu haline dönüştüren "ihracat odaklı" ekonomi modelini bıraktıklarını belirterek, bu tarihten sonra "tüketim odaklı model" olarak Prof. Dr. Haydar Baş'ın Milli Ekonomi Modeli'ni uygulayacaklarını ilan etmişlerdi. Çin bu karar aldıktan sonra ihracata bağlı olarak değil, iç talebe bağlı olarak büyümeye başladı. Ayrıca Milli Ekonomi Modeli'nin bir projesi olan Milli Para ve Milli Paralarla Ticaret formülüyle de dolara olan bağımlılığını tamamen ortadan kaldırdı.

Ucuz iş gücü olacağız

Faiz indirimi söylemleriyle TL'nin neden zayıflatıldığı her geçen gün biraz daha netlik kazanıyor. İktidardaki siyasiler tek dertlerinin "ihracat" olduğunu açıkça belirterek ülkemizi Batılı ülkelerin fasoncusu yapmaya çalışıyorlar. Ekonomi uzmanları, uygulanan bu politikayla insanımızın "ucuz iş gücü", doların ise "milli paramız" haline dönüşebileceği konusunda uyarıyor

MURAT ÇABAS / ANALİZ HABER

Bu yılın başında 7.43 lira seviyesinde olan dolar, siyasilerin uyguladıkları yanlış politikalar neticesinde 14 lira seviyesine kadar yükseldi. 1 Ocak'ta 380 dolar olan asgari ücret, bugün 202 dolara kadar geriledi. İktidardaki siyasiler, doların TL karşısında değerinin yükselmesinden dolayı gerçekleşen ihracat artışını büyük bir başarı olarak ifade ederken, asgari ücret örneğinde olduğu gibi vatandaşların alım gücünün eriyip gitmesini görmezden geldi. Siyasilerin açıklamalarına bakılırsa, bunun bilinçli olarak yapıldığı görülüyor.

Erdoğan: Tek derdimiz ihracat

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Haliç Kongre Merkezi'nde önceki gün gerçekleşen bir programda, ekonomi politikalarının yatırım, üretim, istihdam ve ihracat üzerine kurulu olduğunu belirterek, "Bizim tek derdimiz var ihracat, ihracat, ihracat. Ve bunu başaracağız" dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan geçtiğimiz hafta Salı günü katıldığı Merkez Yönetim Kurulu (MYK) toplantısında da düşük faiz politikasındaki kararlılığını ve ekonomide yeni yol haritasını anlatmıştı. Erdoğan, yeni yol haritasıyla ilgili şunları söylemişti: "Ekonominin 4 sacayağı bulunuyor. Bunlar; enflasyon, ihracat, faiz ve üretim. Enflasyon ekonomik göstergeler doğrultusunda gelişiyor. Ancak ihracat ve faiz belirledebiliyor. Türkiye'yi üretimle büyütmek, faiz kısılcından çıkarmak ve bunun tamamen bitirilmesi için 'ekonomide yeni dönemi' başlattık. Kararları da bu yönde alıyoruz. Bu kararlar yeni ekonomi politikasının uygulanması noktasında önemli. Altı aylık bir süreç öngörüyoruz. Zor

olanı seçtik ama 4-5 aya toparlanacağız, 6 ay sonra ise meyvelerini yiyeceğiz. Vatandaş da bunu hissedecek. Üretimle yabancı yatırımcıların dikkatini çekeceğiz. Çin böyle büyümüş. Biz onlardan daha avantajlıyız. Biz pazara daha yakınız."

Çin bu modeli 2013'te bıraktı

Halbuki Çin, 5 Mart 2013 tarihinde gerçekleştirdiği Ulusal Halk Kongresi'nde kendilerini Batı'nın fasoncusu haline dönüştüren "ihracat odaklı" ekonomi modelini bıraktıklarını belirtip, bu tarihten sonra "tüketim odaklı model" olarak Prof. Dr. Haydar Baş'ın Milli Ekonomi Modeli'ni uygulayacaklarını ilan etmişlerdi. Çin bu kararı aldıktan sonra ihracata bağlı olarak değil, iç talebe bağlı olarak büyümeye başladı. Bu sebeple dünyada büyük ekonomik sorunların yaşandığı dönemlerde bile Çin sağlıklı bir şekilde büyümeye devam etti. Çin'in bu tarz büyümesi, halkını ucuz iş gücü haline getiren, borçları artıran bir büyüme değildi, nitekim bunun sonucunda Çin'de yoksulluk tamamen sıfır-

landı, Çinliler elde ettikleri yüksek gelirle ülkelerin bekledikleri turistler haline dönüştüler. Çin, Milli Ekonomi Modeli'nin bir projesi olan Milli Para ve Milli Paralarla Ticaret formülüyle dolara olan bağımlılığını tamamen ortadan kaldırdı.

'İş gücü'nden kasıt işçinmacılar mı?

Uzmanlar, "Pahalı dolar ve ucuz TL politikasıyla hedeflenen iş gücü olarak ülkemize dünyanın dört bir tarafından gelen işçinmacılar mı kastediliyor?" sorusunu soruyorlar. Nitekim Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konuşmasında bunun sinyalleri de vardı. Erdoğan'ın, MYK toplantısında Çin ve Almanya gibi bazı ülkelerin "düşük faiz" politikasını yıllardır uyguladığını söylediği, "Bizim de bu faiz sarmalından çıkmamız lazım. 1970'lerin Almanya'sında mülteci nüfus var. Genç nüfus ve mültecileri çalıştırarak işgücünü sağlıyorlar. Çin ise genç nüfus, sanayi ve üretimle büyüdü. Biz de faizle değil, genç nüfusla, üretimle büyüme sağlamalıyız" dediği belirtildi.

ISO: Dövizle bağlı ihracat geliştirme gerçekçi değil

Ülkemizde üretim yapan ve ihracat gerçekleştiren **sanayiciler** de siyasilerimizin dolar kuru artışıyla ihracatı artırma modeline pek sıcak bakmıyorlar. Bloomberg HT yayınına katılan **Istanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı Erdal Bahçivan** yaptığı açıklamada, "Sadece dövizle bağlı bir ihracat geliştirme modeli gerçekçi de değil kalıcı da değil. İşin temelinde finansal istikrar oluşturup öngörülebilir bir iş dünyası yaratmak gerekiyor. Sadece kur tarafından baktığımızda tedarik, finansman ve yatırım kalitesinde yıpranma riski var" diye konuştu. Bahçivan özetle şunları söyledi: "Enflasyon gerçeği sizi bırakın yatırım yapmayı işletme sermayesini korumaya yönlendiriyor. Bu durumda işletme sermayesi ihtiyacı çıkıyor. Siz motive de olsanız yatırımlar ikinci planda kalıyor. Üretici enflasyonu bu kadar yüksek olunca aşağıya yansımaya riskini de beraberinde getiriyor. **Sanayicinin** iç pazarı göz ardı etmesi mümkün değil."